

Προτεινόμενα Θέματα

Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία – Γ' Λυκείου

Μάιος 2023

ΚΕΙΜΕΝΟ Ι

Εισαγωγικό σημείωμα: Η Ακαδημαϊκός Ε.Γλύκατζη-Αρβελέρ -πρώην πρύτανης του πανεπιστημίου της Σορβόνης και νυν πρόεδρος του Δ.Σ του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δελφών- σε συνέντευξη της εξηγεί τους λόγους για τους οποίους επιβάλλεται τα γλυπτά του Παρθενώνα να επιστρέψουν στην Ελλάδα.

ΤΑ...ΠΡΙΟΝΙΑ ΤΟΥ ΕΛΓΙΝ ΚΑΙ ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ

Κυρία Αρβελέρ, είναι εφικτή η επιστροφή στην Ελλάδα των Γλυπτών του Παρθενώνα; Θα επισημάνω δύο στοιχεία. Ο Σουλτάνος Σελίμ ο Γ' δεν εξέδωσε ποτέ φερμάνι. ο Έλγιν δεν είχε νόμιμη άδεια να αποσπάσει βίαια μεγάλο τμήμα του εξωτερικού γλυπτού διακόσμου από τη ζωφόρο και τα αετώματα του Παρθενώνα και μια Καρυάτιδα από το Ερέχθειο. Αυτό, άλλωστε, το επιβεβαιώνουν και Τούρκοι Ακαδημαϊκοί, ερευνητές των Οθωμανικών αρχείων, που απέδειξαν ότι δεν ανευρέθη σχετική σουλτανική εντολή, παρά μόνον η αγγλική πλευρά ισχυρίζεται πως κατέχει - δήθεν - μία μετάφραση της στα ιταλικά (!). Κατ' ουσίαν ο Έλγιν δεν περίμενε καμία νομιμοποίηση· παρήγγειλε αμέσως ειδικά πριόνια και μίσθωσε συνεργείο μαρμαροτεχνιτών από την Ιταλία, δηλαδή, εξ' αρχής δεν είχε σκοπό να πάρει μόνον από τα «σπαράγματα», τα πεσμένα και θρυμματισμένα τεμάχια, αλλά ήταν αποφασισμένος να ξηλώσει ό,τι επιθυμούσε να κλέψει. Έτσι, συγκέντρωσε συνολικά 64 μεγάλα κιβώτια που φορτώθηκαν σε τρία πλοία για την Αγγλία, ένα εκ των οποίων - το «Μέντωρ» - ναυάγησε στα Κύθηρα το 1802 και αργότερα Καλύμνιοι δύτες συνέλεξαν τα γλυπτά που βρέθηκαν στο βυθό. Όλα αυτά αποδεικνύουν ότι ο Έλγιν διέπραξε απατεωνιά· και μόνον αυτά αν πληροφορηθεί η αγγλική κοινή γνώμη, θα δει τα πράγματα διαφορετικά...

Δηλαδή ο Έλγιν δεν αφαίρεσε τα Γλυπτά από τον Παρθενώνα για να τα θέσει υπό την προστασία της Αγγλίας;

Όχι! Θα σας πω κάτι που δεν είναι γνωστό. Πρόσφατα ανακαλύφθηκε ένα ντοκουμέντο, ένα βιβλίο γραμμένο από απόγονο του Έλγιν, που εκδόθηκε το 1920. Σε αυτό εμπεριέχεται η αλληλογραφία του λόρδου Έλγιν με τη σύζυγό του, όπου αναφέρεται σε ποιο σπίτι ή κήπο θα τοποθετηθούν τα κλεμμένα γλυπτά. Προκύπτει, λοιπόν, ότι ο Έλγιν τα αφαίρεσε όλα για τον εαυτό του· ούτε αρχαιολατρία είχε όταν τεμάχιζε τα μάρμαρα του ναού ούτε στον αγγλικό λαό σκόπευε να τα παραδώσει.

Πως σχολιάζετε ότι ο Βρετανός πρωθυπουργός αρνήθηκε να συζητήσει το θέμα κατά τη συνάντησή του, λίγο καιρό πριν, με τον Έλληνα ομόλογό του.

¹αυτοκρατορικό διάταγμα

²αποσπασμένα κομμάτια

³αντίστοιχο, ανάλογο

Προφανώς, γιατί το Βρετανικό Μουσείο τώρα έχει Διευθυντή το Γερμανό Χάρτγουϊκ Φίσερ, ο οποίος έχει γίνει χειρότερος από τους Άγγλους. Ωστόσο, οι διαμαρτυρίες για το βανδαλισμό του Παρθενώνα άρχισε πολύ νωρίς, όταν ο λόρδος Μπάιρον διαπίστωνε: «ό,τι δεν πέτυχαν οι Γότθοι όταν κατέλαβαν την Αθήνα στις αρχές του πέμπτου μ.Χ. αιώνα, το κατάφερε ένας Σκοτσέζος...», οπότε πολύ γρήγορα διχάστηκε και η βρετανική κοινωνία επί του θέματος.

Προκαλούσαν από παλιά τα γλυπτά τη δημόσια συζήτηση, ακόμα και στην Αγγλία;

Ασφαλώς! Δύο διανοούμενοι οι Χάρισον και Νόουλς βρίσκονταν για χρόνια σε δημόσια αντιπαράθεση. Ο πρώτος, τασσόμενος υπέρ της επιστροφής τους, συμφωνούσε με το μεγάλο γλύπτη Ογκίστ Ροντέν που διατεινόταν: «ό,τι κι αν κάνουμε, τα μάρμαρα θα ονειρεύονται πάντα το γαλανό αττικό ουρανό». Στο αντίποδα, ο Νόουλς απαντούσε πως αν οι Άγγλοι έδιναν πίσω τα γλυπτά στην Ελλάδα, μετά θα υποχρεώνονταν να επιστρέψουν και άλλους κλεμμένους πολιτιστικούς θησαυρούς από χώρες που κατείχαν ως στυγνοί αποικιοκράτες. Το 1891, μάλιστα, ο Κ.Π. Καβάφης δημοσίευσε σειρά άρθρων για την αντιπαράθεση αυτή σε εφημερίδες στην Αλεξάνδρεια και την Αθήνα· έκτοτε ο κορυφαίος ποιητής δε σταμάτησε ποτέ να ασχολείται με το θέμα, μολονότι υπογράμιζε: «δυστυχώς, θα χρειαστεί πολύς καιρός μέχρι την επιστροφή». Από τότε πέρασαν δεκαετίες μέχρι το 1984, όταν το ζήτημα κτήσης και κατοχής-διαχείρισης των γλυπτών έγινε διεθνές (όχι πια ελληνικό-αγγλικό) από την τότε υπουργό Πολιτισμού Μελίνα Μερκούρη. Θυμάμαι, πάντα με συγκίνηση, τη δήλωσή της: «Ελπίζω να δω τα μάρμαρα να γυρίζουν στην Αθήνα πριν πεθάνω. Αν, όμως, έρθουν αργότερα εγώ θα ξαναγεννηθώ»

Τελικά, ο επαναπατρισμός των μαρμάρων του ναού είναι ρεαλιστικός;

Οπωσδήποτε, αφού είναι δίκαιο αίτημα! Το μακρύ διάστημα που έχει περάσει και οι άγνωστες, μέχρι πρότινος, πτυχές του θέματος που έχουν αναδυθεί από το μακρινό εκείνο παρελθόν, επέφεραν σημαντική μεταστροφή στη βρετανική κοινή γνώμη. Πάντως, εμείς ως Έλληνες, οφείλουμε να επιμένουμε ότι ο επαναπατρισμός των παρθενώνων μαρμάρων συναρτάται τόσο με τον πολιτισμό όσο και με την απόδοση δικαιοσύνης. Χώρα με παγκόσμια εμβέλεια, όπως η Μεγάλη Βρετανία, δε γίνεται παρά να υπακούσει στις επιταγές του πολιτισμού και του δικαίου· συνεπώς αργά ή γρήγορα, ευλόγως αναμένεται να αποδεχθεί τη μετεγκατάσταση τους στο καινούργιο Μουσείο της Ακρόπολης, που αναντίρρητα είναι ανώτερο του Βρετανικού. Άλλωστε, το τελευταίο ηθελημένα παραβλέπει ότι το σημαίνον τμήμα του γλυπτικού διακόσμου του Παρθενώνα που κατέχει είναι μέλος αρχιτεκτονικού δημιουργήματος, που στέκει «όρθιο» ακόμα, δεκαπέντε αιώνες πια και το έχει ανάγκη για να αναδειχθεί η αρτιότητα ως ανυπέρβλητου καλλιτεχνικού δημιουργήματος!

Διασκευασμένη συνέντευξη στον Παύλο Παπαδόπουλο «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ», 21/11/2021

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ

Το σημείο τομής, που έδωσε αφορμή επαναφοράς της συζήτησης για την τύχη των γλυπτών του Παρθενώνα, ήταν η απόφαση της UNESCO τον Οκτώβριο του 2020. Από το 1984, όταν επισήμως τέθηκε από ελληνικής πλευράς ζήτημα επιστροφής των «Ελγινείων», το θέμα εντάσσεται διαρκώς στην ατζέντα της ετήσιας Συνόδου Διακυβερνητικής Επιτροπής της UNESCO. Όμως, το 2021 η Επιτροπή για πρώτη φορά, άλλαξε στάση ψηφίζοντας ομόφωνα κείμενο απόφασης αποκλειστικά στοχευμένης στην επιστροφή των ελληνικών μαρμάρων, με το οποίο καλεί τη Μ. Βρετανία προς αναθεώρηση της αδιάλλακτης θέσης της, προκειμένου να συνομιλήσει με τις ελληνικές αρχές. Έτσι, ο διεθνής παράγοντας αναγνωρίζει πως το θέμα προσλαμβάνει διακυβερνητικό χαρακτήρα, σε αντίθεση με τα υποστηριζόμενα από την αγγλική οπτική, δηλαδή πως η υπόθεση δεν αφορά την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου παρά μόνο το Βρετανικό Μουσείο, που τυπικώς κατέχει και στεγάζει τα διεκδικούμενα καλλιτεχνήματα.

Αξίζει, εδώ, να υπογραμμιστεί πως η εκάστοτε βρετανική κυβέρνηση ανέντιμα υποστήριζε ότι το ζήτημα των γλυπτών αφορούσε- κατ' αποκλειστικότητα- το Μουσείο, ενώ είναι γνωστό πως από το 1963 υπάρχει νόμος που απαγορεύει στους εφόρους (trustees) του Μουσείου να αποφασίζουν για τη διαχείριση των εκθεμάτων. Δεν είναι, όμως, η πρώτη φορά που οι κυβερνώντες στη Βρετανία λένε ψέματα· το ίδιο κάνουν κάθε φορά που δηλώνουν πως ο έβδομος Λόρδος του Έλγιν απέκτησε τα γλυπτά με νόμιμο τρόπο. Μάλιστα, ο Βρετανός δικηγόρος Τζέφρεϊ Ρόμπερτσον – συγγραφέας του βιβλίου «Σε ποιον ανήκει η Ιστορία;»- επιμένει πως η δικαστική διαδικασία εκ μέρους της Ελλάδας με προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο Χάγης είναι η μόνη κίνηση που θα «ταρακουνήσει» τους Βρετανούς για να επιστρέψουν τα γλυπτά, που -παρεπιπτόντως- εδώ και ένα χρόνο βρίσκονται κλειδωμένα, γιατί η αίθουσα του Μουσείου που εκτίθενται είχε σοβαρό πρόβλημα από εισροή βρόχινου νερού, κατόπιν εκδήλωσης καταιγίδας το καλοκαίρι του 2021, οπότε και σημειώθηκε δύο φορές διαρροή εντός του κτηρίου!

Επιπλέον, στην απόφαση της Επιτροπής της UNESCO το 2021 αναφέρεται ρητώς ότι η Ελλάδα διεκδικεί δικαίως-νομικά και ηθικά- την επιστροφή των γλυπτών στη γενέθλια τους γη της Αττικής. Η μετατόπιση, λοιπόν, του θέματος από ζήτημα του Μουσείου σε διακρατικό παρέχει εξαιρετική ευκαιρία στην ελληνική πλευρά που δεν επιτρέπεται να μείνει ανεκμετάλλευτη.

Περαιτέρω, όλες οι δημοσκοπήσεις που έχουν γίνει στη Βρετανία για το μέλλον των γλυπτών δείχνουν πως η κοινή γνώμη έχει θετική στάση για τον επαναπατρισμό τους, στοιχείο σαφώς ενισχυτικό της ελληνικής πλευράς. Για παράδειγμα, το 2009 είχε διενεργηθεί μεγάλη διαδικτυακή δημοσκόπηση από την εφημερίδα «Guardian» με κεντρικό ερώτημα «Is it time to return the Parthenon Marbles?» (Ήρθε η ώρα να επιστρέψουμε τα Γλυπτά του Παρθενώνα;). Το αποτέλεσμα της δημοσκοπικής έρευνας υπέρ του επαναπατρισμού των μαρμάρων άγγιξε το 95% των ερωτηθέντων! Δεν είναι τυχαίο, φυσικά, ότι εκείνη την περίοδο ξεκίνησε η λειτουργία του νέου - υπερσύγχρονων προδιαγραφών - Μουσείου της Ακρόπολης, ακριβώς κάτω από τον Ιερό Βράχο. Αναμφίβολα, τα παραπάνω αποτελούν βασικό μοχλό πίεσης στη βρετανική πλευρά.

Ακολουθως, στην Έκθεση της UNESCO γίνεται αναφορά και στις ανάρμοστες συνθήκες έκθεσης των γλυπτών στο Βρετανικό Μουσείο. Την ίδια ώρα, το ελληνικό επιχείρημα είναι ότι οι εγκαταστάσεις του Μουσείου στην Αθήνα εκπληρούν όλες τις προϋποθέσεις για τη συντήρηση και ανάδειξη των γλυπτών. Στη συντονισμένη, λοιπόν, προσπάθεια που έχει ξεκινήσει από την ελληνική πλευρά προτάσσεται ο όρος «επανένωση». Τα κλεμμένα Γλυπτά στο Λονδίνο αποτελούν περίπου το 50% του εξωτερικού γλυπτού διακόσμου του Παρθενώνα που διασώζεται αυτούσιο και η ανάγκη επανένωσής του με το υπόλοιπο 45%, περίπου, που βρίσκεται στην Αθήνα, καθίσταται πολιτιστική επιταγή. Ταυτόχρονα, ακυρώνεται το βρετανικό επιχείρημα πως δήθεν η επιστροφή τους θα αποτελέσει δεδικασμένο προηγούμενο και για άλλες χώρες, προκειμένου να ζητήσουν την επιστροφή δικών τους αρχαιοτήτων, καθώς η ελληνική περίπτωση αφορά επανένωση, όχι απλή επιστροφή.

Διασκευασμένο άρθρο του Σταύρου Παπαντωνίου, «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ». 21-11-2021

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙΙ

¹ΣΦΕΤΕΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΓΑΛΜΑΤΩΝ

Φτιάχνουμε αγάλματα με υλικά
από αγάλματα που τα είχαν φτιάξει
άλλοι παλιότεροι τεχνίτες,
φτιάχνουμε ποιήματα με λέξεις

5. από ποιήματα γραμμένα
σ' άλλους καιρούς από άλλους ποιητές,
φτιάχνουμε ζωές με αισθήματα, με βιώματα
που άλλοι άνθρωποι πριν από μας
τα είχαν ζήσει.
10. Σφετεριζόμαστε έργα, τροποποιούμε
σχέδια, αλλάζουμε προοπτικές
κάτι καινούργιο επινοούμε
φτιάχνουμε πράγματα ολότελα δικά μας
αφήνοντας πάντοτε τα ίχνη
15. μιας προγενέστερης προέλευσης.
Συνεχίζουμε βάζοντας τ' όνομά μας
δίπλα σ' άλλα ονόματα
ακόμα και σ' εκείνα
που θα θέλαμε να σβήσουμε.

Τίτος Πατρίκιος

¹Παράνομη οικειοποίηση, αρπαγή ξένου πράγματος

ΘΕΜΑ Α

A.1. Να παρουσιάσετε συνοπτικά σε 70 περίπου λέξεις του λόγους που, σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη του κειμένου Ι, «ο επαναπατρισμός των παρθενώνειων μαρμάρων συναρτάται τόσο με τον πολιτισμό όσο και με την απόδοση δικαιοσύνης» (5^η παράγραφος).

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

B1. Να χαρακτηρίσετε ως **Σωστή** ή **Λάθος** καθεμία από τις παρακάτω περιόδους με βάση το περιεχόμενο του κειμένου ΙΙ, καταγράφοντας το αντίστοιχο χωρίο.

- α)** Η Σύνοδος Διακυβερνητικής Επιτροπής της UNESCO αποφάσισε το 2021 πως στο ζήτημα των παρθενώνειων γλυπτών τα εμπλεκόμενα μέρη είναι το Ελληνικό Δημόσιο και το Βρετανικό Μουσείο.
- β)** Ο Βρετανός νομικός και συγγραφέας Τζ. Ρόμπερτσον αποτρέπει την ελληνική πλευρά να προσφύγει στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, θεωρώντας πως η χώρα του έχει δίκιο.
- γ)** Ποτέ δεν έχει σημειωθεί δυσλειτουργία στο Βρετανικό Μουσείο που να θέτει υπό απειλή τους εκτιθέμενους εκεί πολιτιστικούς θησαυρούς.
- δ)** Η μεταστροφή της βρετανικής κοινωνίας υπέρ του ελληνικού αιτήματος προφανώς συνδέεται με την ίδρυση του νέου Μουσείου Ακρόπολης.
- ε)** Η ελληνική διεκδίκηση των γλυπτών αφορά στην επανένωση μνημείου, άρα καθίσταται αίοιο το βρετανικό επιχείρημα περί δημιουργίας «δεδικασμένου προηγούμενου» για ανάλογες περιπτώσεις.

Μονάδες 10

B2.

α) Να παρουσιάσετε τον τρόπο με τον οποίο οργανώνει η Ελένη Αρβελέρ τη σκέψη της στην τέταρτη παράγραφο του κειμένου I.

Μονάδες 8

β) Να αξιολογήσετε τον τίτλο του κειμένου ως προς τη σχέση του με το περιεχόμενο και ως την επικοινωνιακή του αποτελεσματικότητα.

Μονάδες 7

B3.

α) Ποια θέση του αρθρογράφου πιστοποιεί το παράδειγμα που παραθέτει στην τέταρτη παράγραφο του κειμένου II;

Μονάδες 5

β) Να αναγνωρίσετε τρία σημεία του κειμένου I στα οποία ο λόγος καθίσταται επικριτικός-ειρωνικός και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας με βάση το θέμα και την πρόθεση της συνεντευξιαζόμενης.

Μονάδες 5

Θέμα Γ

Γ1. Να ερμηνεύσετε τη στάση του ποιητικού υποκειμένου έναντι του «σφετερισμού» στην τέχνη και ευρύτερα στην ζωή. Στο απαντητικό σας κείμενο (150-200 λέξεις) να αξιολογήσετε και τρεις κειμενικούς δείκτες.

Μονάδες 15

Θέμα Δ

Δ1. Η Ε.Αρβελέρ υπογραμμίζει (κείμενο I, παράγραφος πέμπτη) στη συνέντευξη της: «Χώρα με παγκόσμια εμβέλεια, όπως η Μ. Βρετανία, δε γίνεται παρά να υπακούσει στις επιταγές και του δικαίου».

Με αφορμή την προαναφερθείσα τοποθέτηση, ως ευαισθητοποιημένοι νέοι και για θέματα που άπτονται του εθνικού πολιτισμού, λαμβάνετε πρωτοβουλία να συντάξετε μια επιστολή προς τον πρεσβευτή της Μ. Βρετανίας στην Ελλάδα, προκειμένου να του καταδείξετε πως είναι ηθικό και δίκαιο η χώρα του να επιστρέψει τα γλυπτά. Στο κείμενο σας (350-400 λέξεις) να αναφέρετε τα βασικότερα επιχειρήματα της αγγλικής πλευράς για την παραμονή των γλυπτών στο Λονδίνο και τα αντίστοιχα αντεπιχειρήματα της ελληνικής για τον επαναπατρισμό τους στην Αθήνα.

Μονάδες 30



Υπολογισμός Μορίων Πανελλαδικών 2023

Χρησιμοποιήστε την Εφαρμογή για να **υπολογίσετε Μόρια** για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα / Σχολή!

Υπολογίστε Μόρια, δείτε τα **Τμήματα Επιτυχίας** (με τις περσινές βάσεις), τις **Ελάχιστες Βάσεις Εισαγωγής** για κάθε Ειδικό Μάθημα και για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα μέσα από την **ιστοσελίδα** του ΜΕΘΟΔΙΚΟΥ ή την Android Εφαρμογή: [mobile app](#)

Ενδεικτικές Απαντήσεις

ΘΕΜΑ Α

Ο Έλγιν δεν είχε άδεια από τις αρχές της τουρκοκρατούμενης Ελλάδας, οπότε η βίαιη διαδικασία αφαίρεσης και μεταφοράς των γλυπτών ήταν ξεκάθαρη κλοπή. Αποκαλύφθηκε, μάλιστα, πως ο Έλγιν σκόπευε αρχικά να τα ιδιοποιηθεί. Με τον καιρό τα στοιχεία αυτά έχουν γνωστοποιηθεί· έτσι, ακόμα και η βρετανική κοινή γνώμη κρίνει δίκαιο τον επαναπατρισμό των μαρμάρων. Εξ' αναλόγου, το βρετανικό κράτος αυτονόητα καλείται να συμμορφωθεί με τις αξίες του ευρωπαϊκού πολιτισμού και τις δικαιοκτικές αρχές. Καταληκτικά, όχι μόνο το νέο Μουσείο Ακρόπολης κρίνεται καταλληλότερο για τη στέγαση-συντήρηση των παρθενώνειων γλυπτών· συνάμα, ο επαναπατρισμός τους αποβαίνει αναγκαιότητα επανένωσης τμημάτων παγκόσμιας εμβέλειας έργου τέχνης.

ΘΕΜΑ Β

B1.

α) Λάθος: 1^η παρ. «Έτσι, ο διεθνής παράγοντας...διεκδικούμενα καλλιτεχνήματα»

β) Λάθος: 2^η παρ. «Μάλιστα, ο Βρετανός δικηγόρος...για να επιστρέψουν τα γλυπτά»

γ) Λάθος: 2^η παρ. «...εδώ και ένα χρόνο...εντός του κτηρίου!»

δ) Σωστό: 4^η παρ. «Το αποτέλεσμα της δημοσκόπησης...κάτω από τον Ιερό Βράχο»

ε) Σωστό: 5^η παρ. «Ταυτόχρονα, ακυρώνεται...όχι απλή επιστροφή»

B2.

α) Η Ε. Αρβελέρ ισχυρίζεται ότι η τύχη των μαρμάρων έχει πλούσιο παρελθόν δημοσίας σύγκρουσης μελών του πνευματικού-καλλιτεχνικού χώρου, ακόμη και εντός της Μ. Βρετανίας. Με ιστορικά δεδομένα από το 19^ο και 20^ο αιώνα, στοιχειοθετεί τον ισχυρισμό της, αναφέροντας την αντιμαχία των Άγγλων διανοουμένων Χάρισον - θετικά διακείμενου για τον επαναπατρισμό των μαρμάρων καθώς και ο γλύπτης Ροντέν - και Νόουλς, που απέρριπτε το ελληνικό, ζήτημα με το σκεπτικό πως – σε περίπτωση ικανοποίησης του – θα εγειρόταν αντίστοιχο ζήτημα και για αρχαιότητες άλλων λαών. Αιτιολογεί, περαιτέρω, τη θέση της, κάνοντας μνεία στον ποιητή Καβάφη, που από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, εμπλεκόμενος στη γενικευμένη δημόσια αντιπαράθεση, με σειρά δημοσιεύσεων του μαχόταν με θέρμη υπέρ του επαναπατρισμού. Τέλος, η συνεντευξιαζόμενη τεκμηριώνει την άποψη της υπογραμμίζοντας το ρόλο που διαδραμάτισε η πασίγνωστη ηθοποιός Μελίνα Μερκούρη όταν το 1984, ως Υπουργός Πολιτισμού, πέτυχε το θέμα των γλυπτών να μη συνιστά ελληνο-βρετανική διένεξη, παρά διεθνές ζήτημα, όπως και παραμένει ως σήμερα.

β) Ο αρρηματικός τίτλος είναι εν μέρει ασαφής, εν μέρει πλαγίως δηλωτικός του θέματος της συνέντευξης. Με την παρατακτική σύνδεση («και») εμμέσως αποκαλύπτεται ότι στο κείμενο θα προσεγγιστεί το προς εξέταση ζήτημα των διεκδικούμενων μαρμάρων του Παρθενώνα τόσο κατά το παρελθόν, όταν βιαίως αποσπάστηκαν τα γλυπτά από το ναό (“Τα... πριόνια του Έλγιν...” με ανάλυση στην πρώτη, δεύτερη και τέταρτη παράγραφο) όσο και στην παρούσα του διάσταση (...«και οι Άγγλοι») με αναφορά στην τρίτη και πέμπτη παράγραφο). Επίσης, η χρήση αποσιωπητικών («τα...πριόνια») αποδίδει στον τίτλο στοιχείο έκπληξης-αποτροπιασμού και συναισθηματικής φόρτισης. Τα προαναφερθέντα στοιχεία καθιστούν τον τίτλο του κειμένου Ι ελκυστικό για το δέκτη, τον οποίο και παρακινούν να διαβάσει τη συνέντευξη της Ακαδημαϊκού, για να ενημερωθεί επακριβώς.

Β3.

α) Το παράδειγμα που παραθέτει ο συντάκτης («Για παράδειγμα, το 2009... άγγιξε το 95% των ερωτηθέντων) στοχεύει να τεκμηριώσει τη θέση ότι η βρετανική κοινή γνώμη έχει πλέον μεταστραφεί υπέρ του ελληνικού αιτήματος επανένωσης των παρθενώνειων μαρμάρων. Μνημονεύει, προς απόδειξη, σχετική δημοσκόπηση που διεξήγαγε η εφημερίδα «The Guardian» το 2009 με το εντυπωσιακό αποτέλεσμα του 95%, όσων έλαβαν μέρος, να δηλώνει σύμφωνο με την επάνοδο των γλυπτών στην Ελλάδα. Εξηγεί, μάλιστα, ότι δεν είναι τυχαίο το χρονικό σημείο, αφού η δημοσκοπική έρευνα συνέπεσε με την ίδρυση του νέου Μουσείου της Ακρόπολης. Καταληκτικά, σχολιάζει ότι το δεδομένο αυτό ενισχύει επιπλέον την ελληνική διεκδίκηση.

β) Τρία σημεία του κειμένου Ι όπου το ύφος της συνεντευξιαζόμενης Ε. Αρβελέρ γίνεται επικριτικό είναι τα εξής: (1η §) «ο Έλγιν διέπραξε απατεωνία», (2η §) «...ούτε αρχαιολατρία είχε όταν τεμμαχίζε τα μάρμαρα...», (3η §) «έχει τώρα Διεθνή... ο οποίος έχει γίνει χειρότερος από τους Άγγλους». Είναι ευλόγως αναμενόμενο η Ε.Αρβελέρ, συναισθηματικά φορτισμένη, να υιοθετεί καταγγελτικό-σαρκαστικό τόνο αναφερόμενη σε μια εθνική «πληγή», τόσο όταν κατακρίνει το θύτη του πολιτιστικού εγκλήματος όσο και μεμφόμενη τον τωρινό επικεφαλής του Βρετανικού Μουσείου, που με τη στάση του υπερασπίζεται τη διαπραχθείσα «ατιμία» εις βάρος του ελληνικού λαού, αλλά και παγκόσμιου πολιτισμού.

ΘΕΜΑ Γ

Το μήνυμα που εκπέμπεται από το ποίημα είναι – κατά το καινώς λεγόμενο- πως δεν υπάρχει «παρθενόγνεση» στην τέχνη, εν γένει σε οποιαδήποτε ανθρώπινη δραστηριότητα. Έτσι, κατά τον Τ. Πατρίκιο, ο «σφετερισμός» προσλαμβάνει θετική χροιά. Βέβαια, εμμέσως, ο τίτλος «Σφετερισμός των αγαλμάτων» συνειρμικά παραπέμπει στο βανδαλισμό του Παρθενώνα και του Ερεχθείου από τον Έλγιν στις αρχές του 19^{ου} αιώνα· εντούτοις, η ποιητική προσέγγιση δίνει άλλη διάσταση στον αρνητικό όρο «σφετερισμός» (ιδιοποίηση, κλοπή). Ο δημιουργός εστιάζει στη δημιουργική αξιοποίηση καλλιτεχνικής («αγάλματα» στ.1, «ποιήματα» στ.5), αλλά και γενικότερα («ζωές» στ.7) κληρονομιάς του παρελθόντος. Η διαδικασία αυτή ακολουθείται διαχρονικά, όπως φαίνεται και από την κυριαρχία του α' πληθυντικού («σφετεριζόμαστε», «τροποποιούμε», «αλλάζουμε», «επινοούμε») που δηλώνει καθολικότητα, ενώ ο αχρονικός ενεστώτας δηλώνει διαχρονικότητα/επαναληψιμότητα, όπως και η επανάληψη του ρήματος «φτιάχνουμε» (στ.1,4,8), άλλοτε με μίμηση-αντιγραφή (στ.1-9) και άλλοτε – στην καλύτερη του εκδοχή – με φαντασία (στ. 10-14) «δημιουργούμε», ως πρόσωπα, συμβιωτικά υποσύνολα ή γενιές, «τα ολότελα δικά μας». Η αποτύπωση της παρουσίας κάθε γενιάς σε όποια εποχή μέσω των έργων της αποδιδόμενη με τη μεταφορά «αφήνοντας πάντοτε...προέλευσης» (στ.14-15), είναι ένα επιπλέον στάδιο πορείας της ανθρωπότητας («Συνεχίζουμε βάζοντας τ' όνομα μας» στ.16) που με τη σειρά του, νομοτελειακά θα αποτελέσει συμπλήρωμα «προϊκάς» τέχνης και ζωής στην ήδη υπάρχουσα («δίπλα σ' άλλα ονόματα» στ.17). Στην κατάληξη του έργου, ο ποιητής επισημαίνει ότι η κληρονομιά του χθες ενδέχεται να κρίνεται και ντροπιαστική. Στην ελευθερία επιλογών δράσης των επόμενων γενεών είναι να μη βιώσει ξανά το είδος μας φρικιαστικές εμπειρίες («τ' όνομά μας...δίπλα...ακόμη και σ' εκείνα που θα θέλαμε να σβήσουμε» στ.16-19). Αυτή είναι η παραδοξότητα δυναμικής της ζωής: ανατροφοδοτείται «σφετεριζόμενη»-εμπνεόμενη από γνώσεις, ιδέες, εμπειρίες, κατορθώματα και αποτυχίες, στοιχεία, υλικά από τα περασμένα σε πορεία ευθύγραμμη και συνάμα κυκλική όλα τα ανθρώπινα μοιάζουν συν τω χρόνω να αλλάζουν και όμως τα ίδια παραμένουν.

ΘΕΜΑ Δ

βρετανικό επιχείρημα → εφεξής β.ε
ελληνικό αντεπιχείρημα → εφεξής α.ε.

-Τόπος - Ημερομηνία

Προσφώνηση

Προς τον επικεφαλής της διπλωματικής αποστολής της Μεγάλης Βρετανίας στην Ελλάδα.
Αξιότιμε κ. Πρεσβευτά,

Πρόλογος

Κατά κοινή αντίληψη, τα μνημεία συνιστούν ζώσα απόδειξη ιστορικής διαδρομής κάθε έθνους και ιδιοσυγκρασίας εκάστοτε πολιτισμού. Άρα, μόνον όταν βρίσκονται στον τόπο που φιλοτεχνήθηκαν αναδεικνύεται το αισθητικό μεγαλείο τους, εφόσον υφίσταται άρρηκτη σύνδεση των αρχαίων οικοδομημάτων με το φυσικό τους περιβάλλον. Αδιαμφισβήτητα θα συμφωνείτε κύριε Πρέσβη ότι η αρχαιοελληνική τέχνη απολαμβάνει παγκόσμιας αναγνώρισης, αλλά πρωτίστως αποτελεί λίκνο του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Συνεπώς, κάθε ευρωπαϊκή χώρα -και η δική σας- οφείλει να αποδίδει προσήκοντα σεβασμό ιδίως στον Παρθενώνα, διαιώνιο σύμβολο της Δημοκρατίας.

Μετάβαση

Στο πλαίσιο αυτό, η αντιπαράθεση βρετανικής – ελληνικής πλευράς για την κτήση/διαχείριση των παρθενώνειων γλυπτών δεν επιτρέπεται να εκλαμβάνεται ως «νικιστική»· τα διαφιλονικούμενα καλλιτεχνήματα (μια Καρυάτιδα από το Ερέχθειο και ο μισός περίπου εξωτερικός διάκοσμος του Παρθενώνα) αποσπάστηκαν βάνουσα στις αρχές του 19^{ου} αιώνα από την Οθωνοκρατούμενη Ελλάδα. Ως σήμερα, εντούτοις, οι ναοί στο βράχο της Ακρόπολης στέκουν όρθιοι· έτσι, άπαντες γνωρίζουν που βρίσκονται τα απαχθέντα μέρη τους, οπότε αποβαίνει παράλογη η άρνηση επανένωσης τους.

Κυρίως Θέμα

- β.ε. Ο Έλγιν είχε νόμιμη άδεια αφαίρεσης τμημάτων του ναού → αργότερα, τα πούλησε έναντι υψηλού τιμήματος, τα μάρμαρα στο Βρετανικό Κοινοβούλιο → άρα, νομότυπα βρέθηκαν και δικαιωματικά παραμένουν στην Αγγλία.
- ε.α. Δεν έχει βρεθεί κάποιο σχετικό νομιμοποιητικό έγγραφο (φιρμάνι) → το μόνο που ισχυρίζεται ότι κατέχει η αγγλική πλευρά – χωρίς να το κοινοποιεί είναι μια μεταφρασμένη στα ιταλικά «άδεια» μελέτης – καταγραφής -μετατόπισης πεσμένων πλακών/ βράχων ≠ όχι κατακερματισμού του ναού → οι ενέργειες του Έλγιν μόνο ως αρχαιοκαπηλία χαρακτηρίζονται → η «νομιμότητα» απόκτησης και διατήρησης κατοχής των μαρμάρων ελέγχεται σοβαρά...
- β.ε. Τα παρθενώνεια μάρμαρα αποτελούν σημαίνουν τμήμα της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς → γιατί, λοιπόν, να μην παραμείνουν στο μουσείο του Λονδίνου, μαζί με διεθνείς αρχαιολογικούς θησαυρούς, όπου εκατομμύρια τα επισκέπτονται ετησίως;
- ε.α. Ο θεμελιώδης λόγος «επανένωσης» των γλυπτών δεν είναι ούτε συναισθηματικός ούτε υπεροπτικός → είναι αίτημα που ικανοποιεί την απόδοση σεβασμού - ακριβώς – στον παγκόσμιο πολιτισμό → κατάδειξη πίστης ότι τα μνημεία είναι «ζωντανά» → τα κατακερματισμένα γλυπτά εκτός του γενέθλιου τόπου τους στερούνται της δυναμικής που εκπέμπουν ως αρτιωμένο δημιούργημα για το ναό για τον οποίο φιλοτεχνήθηκαν → η συνένωση του γλυπτού διακόσμου στο αρχιτεκτονικό πλαίσιο του Παρθενώνα αποπνέει στην εντέλεια την αιώνια αισθητική του συγκίνηση → άλλωστε η κατοχή για μεγάλο χρονικό διάστημα (άνω των δύο αιώνων) δε νομιμοποιεί τη συνέχιση της...

- β.ε. Τα γλυπτά εκτίθενται/φυλάσσονται σε ένα από τα πλέον φημισμένα στον κόσμο μουσεία → συντηρούνται υπό ιδανικές συνθήκες και διασώζονται από την αθηναϊκή ατμοσφαιρική ρύπανση.
- ε.α. [Πέραν ότι τα ελληνικά μάρμαρα υπέστησαν ανεπανόρθωτη φθορά κατά την ατυχέστατη απόπειρα «καθαρισμού» τους (1938-9) από αδαείς «συντηρητές» προς επαναφορά στιλπνότητας του λευκού πεντελικού μαρμάρου → ανεπανόρθωτη απώλεια αυθεντικότητας τους και πολύτιμων ιστορικών πληροφοριών για τους σύγχρονους επιστήμονες ερευνητές] σήμερα, επιπλέον, ο τρόπος παρουσίασης τους στο επισκεπτικό κοινό του Βρετανικού Μουσείου κρίνεται άκρως προβληματικός → χωρίς γυάλινες προθήκες εκτίθενται απροφύλαχτα· συνάμα, το τελευταίο διάστημα δύο φορές σημειώθηκε διαρροή υδάτων στην πτέρυγα των αρχαιοελληνικών θησαυρών, μετά από έντονη καταιγίδα (καλοκαίρι 2021) ≠ Στον αντίποδα, το νέο Μουσείο Ακρόπολης (ίδρυση το 2009) ικανοποιεί πλήρως τις διεθνείς προδιαγραφές ανάδειξης/φύλαξης/συντήρησης των αρχαίων γλυπτών → έτσι, καταρρίπτεται και το σόφισμα περί έκθεσης των γλυπτών στη ρύπανση της Αθήνας → ο επαναπατρισμός των διακοσμητικών μελών του ναού κατοχυρώνει την απόλυτη ασφάλειά τους...
- β.ε. Τα διεκδικούμενα γλυπτά αποτελούν – εκ των πραγμάτων λόγω χρησικτησίας-ιδιοκτησία του Βρετανικού Μουσείου → ενδεχόμενη επιστροφή τους στην Ελλάδα θα συνεπαγόταν «νομικό δεδικασμένο» → πιθανότητα «εκκένωσης» εκθεμάτων όχι μόνο από το Βρετανικό παρά και από άλλα ευρωπαϊκά μουσεία (π.χ. Λούβρο), καθώς θα δοθεί σοβαρή ώθηση εκπλήρωσης παρόμοιων διακρατικών πολιτιστικών διεκδικήσεων.
- ε.α. Το ζήτημα επιστροφής των ελληνικών μαρμάρων-σύμφωνα με απόφαση της UNESCO (2021) έχει υπερβεί τα στενά όρια διακρατικής αντιμαχίας → πλέον ανάγεται σε παγκόσμιο, δηλαδή ξεπερνά τον προσδιορισμό απλώς ιδιοκτησιακού καθεστώτος → η ελληνική πλευρά δε θέτει αίτημα για την εν συνόλω επιστροφή πολιτιστικών δημιουργημάτων που βρίσκονται σε άλλη χώρα, διαφορετική της προέλευσης/κατασκευής. Ως ακολούθως, η πλειονότητα της αγγλικής κοινής γνώμης - βάσει δημοσκοπήσεων – αναγνωρίζει τη νομικά και ηθικά δίκαιη έκφραση της ελληνικής διεκδίκησης → με την επάνοδο των γλυπτών θα αποκατασταθεί η διαπραχθείσα κατάφωρη αδικία σε βάρος της ιστορίας του ελληνικού έθνους → συναινεί και η UNESCO επί της αρχής διατήρησης ακεραιότητας αρχαιολογικών μνημείων οικουμενικής εμβέλειας.

Επίλογος

Εν κατακλείδι, σας υπενθυμίζω, κ. Πρόσβη, την άποψη του προσφάτως θανόντος Διευθυντή του μουσείου Ακρόπολης καθηγητού αρχαιολογίας Δ. Παντερμαλή, που διατεινύταν ότι «η πλήρη επιστροφή είναι η μόνη λύση· επιβάλλεται να επανενωθεί ό,τι είναι αναπόσπαστα δεμένο με το Μνημείο». Ως εκ τούτων, ευελπιστώ κύριε Πρόσβη πως θα εισηγηθείτε τα δεόντα στην κυβέρνηση σας , προκειμένου να ασκήσει την πλήρη επιρροή της στο Βρετανικό Μουσείο, για να αποκατασταθεί η σοβούσα απρέπεια εις βάρος της ελληνικής ιστορίας και του σύγχρονου πολιτισμού.

Αποφώνηση

Με εκτίμηση/ Μετά τιμής,
τελειόφοιτος Λυκείου.

Ευχόμαστε καλή δύναμη & επιτυχία!